

Debat. Det ældste af dem stod i Februarheftet (1832) af „Maanedsskrift for Literatur“ og var en Anmeldelse af Grov F. N. Holsteins Skrift „Om de danske raadgivende Provindsial-Stænders Væsen og Værd“. Vi sætte neppe denne Anmeldelse hynderlig for høit, naar vi mene, at den havde i sig den svangre Grundspire til meget af det Bedste, der tænkes, taltes og skrevs under vor politiske Udviklings første Stadium. Med al Unglingens Ild og Varme forenede den en modnet Mand's Ro. Allerede nu talte han varmt og kraftig mod „Provindsinddelingen“ og krævede, at ligesom „hele Landet, intet undtaget, til evig Tid skal være ufligt og udeelt“ („Kongelovens“ Art. 19), saaledes maatte vi ogsaa have en Nationalrepræsentation. Han fordrer almindelig Valgret, fordi „10,000 Medborgeres Dom, udtalt igjennem hele Districterets Valg“, maa være tilstrækkelig Garanti for den valgte. Han udtaler sig imod Kongevalg; vil have Valgbarheden ligesaa ubstrakt som Valgretten; forsvare (imod Holstein og David) Embedsmandenes Valgbarhed; erklærer sig uden Betænkning for Valgenes Umiddelbarhed; men ser Institutiøns egentlige Livsprincip i Forhandlingernes Offentlighed, saa de „ligesom foregaae i hele Landets Overværelse“, for aabne Døre og under Pressens fri Behandling. — Vi mene, at det vil forbygge flere, naar de mindes om, at allerede for 28 Aar siden nærede en Ungling paa endnu ikke 22 Aar saadanne Ansuelser, og udtalte dem med logisk Orden, Klarhed og Bestemthed. Han staaer omtrent fuldstændt ved sin første ungdommelige Optraeden, og det kan nu næsten synes os som en Selsølgelse, at det sytten Aar senere maatte forundes ham at indskrive de fleste og bedste af hans Grundsætninger i Danmarks Riges Grundlov og Valglov, af hvilke han dog udelod saadanne Bestemmelser, hvis Uholdbarhed en modnere Erfaring havde overbevist ham om (vi skulle her eksempelvis nævne følgende: „Hver Forsamling fornyes hver Gang ved nye Valg“). — Ogsaa det er mærkeligt ved hin Afhandling, at han allerede i den gjorde en Mængde Erobringere fra det akademiske Snarperi, som hidtil havde holdt os fængslet i sine sive Hæftensløstjort; den udmærkede sig heelt igjennem ved en let og naturlig Brug af folkelige Billeder og Bendinger, ligesom ved Stabellen af flere nye Ord, der senere ere tildeels almindelig vedtagne, selv af Akademikerne. Thi ogsaa paa den danske Stil har L. udøvet en mærkelig Indflydelse, der kun vilde have været endnu heldigere og glædeligere, hvis han havde haft et fortrøffeligere Kjenndskab til vort eget ældre Sprog end til flere af de levende.

I Juniheftet 1832 af det nævnte „Maanedsskrift“ talte han et kraftigt Ord for Islandernes Ret til et selvstændigt Rik; og to Aar senere anmeldte han sammesteds Fr. Stangs „Norges constitutionelle Ret“. Men dengang havde han allerede knyttet sig nærmere til Dagbladspressen, og større Afhandlinger fra hans Pen bleve derfor sjældnere.

I Aaret 1833 gjorde han en Rejse til Nordtyskland, og i Vinterhalvaaret 1833—34 studerede han Romerretten samt de preussiske Forhold ved Berlins Universitet. Men hverken Stedet eller Studierne roede ham bort fra Norden. I Berlin sagde en Tydskler til ham: „I Danske et Folk! I ere jo dog kun et Aney til Tydskland, uden nogen selvstændig Folkelighed. Hvorfor slutte I Eder ikke til os, blive store ved vor Storhed og stærke ved vor Styrke?“ L. mente, at vi vare fuldt saa selvstændigt et Folk som Tydskerne, hvorfor vi med Uvillie maatte flyde et saadant Forslag fra os. „Men et virkeligt Folk burde dog ogsaa have frembragt Krigere, og hvilke Hærførere have da I f. Ex. at fremvise?“ — „Vi have ham“, svarede L., „uden hvem Dine Fædre vare bleve trælbundne, den store Gustav Adolph, og vi have Ridderne fra hans runde Bord, og Carl X., der hød det frosne Hav bære hans Ryttere, Trosvogne og Kanoner, og vi have Carl XII. Thi hvad en Deel af Norden eier, er Nordens Fællesejendom, hvis ellers Nordtyskland kan rose sig af Sydtydsklands Hælle.“ Dette bandt Munden paa Tydskeren, men — med saadanne Følelser laa L. og studerede i Berlin.

Efter sin Hjemkomst (1834) havde han i flere Aar Fuldmagt hos forskjellige Hof- og Stadsretsprocurore, men, skjøndt han søgte gjentagne Gange, og paa det Varmeste blev anbefalet af Retten, kunde han aldrig opnaae Cancelliets Tilladelse til selv at praktisere som Sagsfører, en Stilling, der fra hans Barndom bestaaende havde staaet som Maalet for hans Stræben. Han forfattede da ogsaa rolig sin politiske Virksomhed. — Da David 1834 grundede Ugebladet „Fædrelandet“, skrev L. de to af de fire Artikler, som fremkaldte Trykkefrihedssagen mod David. Det var denne mærkelige Sag, der gav Anledning til, at „Trykkefrihedsselskabet“ blev stiftet (1835), og atter i dette tog L. en levende og ledende Deel, ligesom han leverede forskjellige Artikler til dets Organ: „Danst Folkeblad“. Men d. 1ste Octbr. 1835 sluttes Provindsialstænderne første Gang samles, og kort forinden klyttede L. og hans Ven G. S. W. sig til „Kjøbenhavnsposten“, som dengang var vort eneste Dagblad med Sin af politisk Betædning. Det fik nu Liv og Holdning til Trods for Censurstrømmende Baand, thi de to Benner vidste at gjøre den ene Erobring paa Censuren efter den anden, udfandt end Regjeringen den ene løvstridige Hæmsko efter den anden, og L. behandlede med sin vanlige Varme Finanssagen, Tolvmillions-spørgsmaalet (i Striden mellem Regjeringen og Banker), Trykkefriheden, det danske Slesvig samt mangfoldige andre Emner, f. Ex. Jødernes Valgbarhed til Stænderdeputerede. Det var dog navnlig af Trykkefriheden og de slesvigste Forhold, at han erhvervede sig usorgjængelige Fortjenester. Efter mange frugtesløse Anstrængelser formaaede han endelig

Trykkefrihedsselskabet til at gjøre positive Skridt til Trykkefrihedens Bedste, og ved sit „Bidrag til Bedømmelse af vor nærværende Trykkefrihedstilstand“ (optaget i „Folkebladet“, men ogsaa særskilt trykt, 56 Sider S) formaaede han efter en stormende Generalforsamling Selskabet til at indgaae med en Petition til Stænderne (1838). Regjeringen tog ganske vist ikke Hensyn til Stændernes Udtalelser, men Selskabet gjentog sine Petitioner under de følgende Sessioner, og Stænderne vare nu bleve Parter i Sagen. Det Gode blev altsaa dog opnaaet, at Regjeringen blev mindre letsinde, inden den foreslog Stænderne at støtte den i dens Kamp mod Pressen. — Saa er der Slesvig. At der overhovedet nogensinde opstod en Kamp om dette vort Grændseland, at det ikke uformærket gled i Tydsklands Bug, inden Danmarks Konge og Danmarks Folk fik Sønnen gnedet af Dinene, styldes maastee i Sørbøleskøj L's Anstrængelser; og der turde vel endnu gives mange flere end nærv. Forf., som ville mindes, med hvilken reen og høi Begeistring L. modtog Efterretningerne om P. H. Lorenzens constitutionelle og N. Lorenzens folkelige danske Udtalelser i den første slesvigste Stænderforsamling. Hans ubforlige Andragende til Trykkefrihedsselskabet (1836), at det vilde hjælpe til at hævede og frede det danske Sprog i Sønderjylland, turde vel betragtes som et af Hovedledene i denne hans Bestræbelse. Ved dette og ved sine Artikler i „Folkebladet“ og „Kjøbenhavnsposten“ valte han den slumrende Danst i „Kongeriget“, saa den endelig kom den undertrykte Danst i „Hertugdømmet“ til Hjælp; han gav Sønderjyllands Bønder et Pant paa, at, naar de selv stillede sig „Kyg mod Kyg“ for at faae en Skandse om Danmarks Rige, vilde deres nordlige Brødre ingenlunde svigte dem; og — nu kunne vi vel sige det — Sønderjylland var reddet for Danmark! — At han deeltog i Stiftelsen af „Læseforeningen“ (1835), „Industriforeningen“ (1838), „Den mercantile Industriforening“ osv., samt tildeels udarbejdede disse Foreningers Love, er da kun Smaaating.

Men d. 3die Decb. 1839 døde Frederik VI., og Christian VIII. besteg Thronen. Samme Aften fremkaldte L. det store Studentermøde i Hotel d'Angleterre og foretog det Udtalelse til en Adresse til den nye Konge. Han blev med Ridskab imødegaaet af Mange, men han stod fast i Stormen, og han seirede. Da man mindede Studenterne om deres Ungdom (der var dog Candidater tilstede i Skolekøkken), og advarede dem imod at gaac ind paa saa betydningsfuldt et Skridt som en Adresse, da svarede L. med Cærens Begeistring: „Unge! — Ja! — — Om ti Aar er det os, som sidde i Kongens og Folkets Raad!“ Til sidst traadte Monrad ham ved Siden, og det var første Gang, at denne mærkværdige Mand optraadte som politisk Personlighed. Den fremlagte Adresse fik Underkrister i Hundrethvis, og som Drøvsjer overbragte L. den allerede næste Morgen. Det var den første livsstrife constitutionelle Løstning, frembaaren i et veltalende og levende Ord, og Christian VIII. modtog den paa sin Regjerings første Morgen. Det var altsaa ikke længer nogen Forbrydelse at sige Kongen, at man ønskede en fri Forfatning, og dette Luste blev da ogsaa udtalt gennem en Mangfoldighed af Adresser ved Thronskiftet og Kroningen. — Et Par Maanedere tidligere havde B. Christensen, David, G. S. W., Lehmann og Weesely udtæbt et af L. forfattet Program for Dagbladet „Fædrelandet“, som skulde begynde med Aars 1840; men ved L's uimodstaaelige Energi begyndte det nu allerede d. 7. Decb. 1839, Hjerdebagen efter Thronskiftet, og har siden den Tid, i Trængselsdage som i gode Dage, gennemfuldt tyve Aar været vort dygtigste, troeste og consequenteste Organ for en folkelig og borgerlig dansk Frihed.

I Begyndelsen af 1840 valgtes L. til Borgrepræsentant i Kjøbenhavn, og i Slutningen af samme Aar til Stænderdeputeret for Svendborg, Faaborg, Rudkjøbing og Nyborg; men kort efter holdt han ved et Møde i Nykjøbing paa Fælster den berømte Tale, der i et sammentrængt og altsaa forstærket Udbrag passerende Hollands-Fælsters Stikstændes Censur, men ligesuldt gav Anledning til en Generalforsamling, som berøvede ham den Udsigt til at blive valgt til borgerlig Raadmand i Kjøbenhavn, der ellers havde været ham vis. Kjøbenhavns Borgrepræsentanter valgte ham til sin Viceformand; paa et Par Dage indbragte en Nationalsubscription for ham omtrent 5000 Rbd. (hvilke han dog ikke modtog, men gav til Understøttelse „for den haardt betrængte Presse“, hvorover han fik en ny Aktion); fra sit Valgdistrikt modtog han Tilidsadresser; og hans Tilhørere paa Fælster sendte ham en emaljeret Guldbaase, besat med Brillanter; men Overretten idømte ham d. 4de Decbr. 1841, Toaarsbagen efter at han havde bragt den constitutionelle Sag frem for selve Kongen, en Mulct af 500 Rbd. — Hermed var Regjeringen dog ikke nøiet: den indstævtede Sagen for Højesteret, og Generalforsamlingens Klage løb paa „Højforræderi.“ Ikke iført, Advokatens præstelige Toga, men som Kuffaget, talte L. da første Gang til Højesteret d. 19de Jan. 1842. N. S. D. sagde om denne Forsvarstale (see „Tidskrift for Literatur og Kritik“): „Fr. L. har udført sit Selvsforvar for Højesterets Skranker med en saadan Klarhed og Styrke i Tanke og Fremstilling, og tillige med en saadan Modighed og Maadselsh, at en begavet, taktfast og fuldkommen loyalsindet Advocat ikke i det Hele vilde have kunnet stille sig hæderligere og bedre ved dette Arbejde.“ Men d. 20de Jan. faldt Dommen, der løb paa tre Maaneders simpelt fængsel. Gader og Huse vare i en vid Omfreds dækkede med Mennesker, som modtogte Dommen med en Ro og Alvor, imod hvilken det oprykkede Husarregiment stak be-

hynderlig af. Menneskemasse fulgte L. igjennem den meest befærdede Deel af Byen, til hans Bopæl, og bragte ham her et flere Gange gjentaget „Længe leve!“ hvorpaa den rolig skiltes ad; men lige fuldt bleve Kanoner opførte, og i de næste otte Nætter gjennemførte Husarregimentet Gaderne. — I tre Maanedere sad han altsaa i et fængsel, hvilket dog Kongens Fjoged, den ædle Spandet, gjorde ham saa mildt som muligt. Hans Løsladelse fremkaldte atter et flere Gange gjentaget „Længe leve!“ fra en tætslgende, men rolig og alvorfuld Menneskemasse. Og tolv Uger senere indtog han sit Sæde i den roedskildte Stænderforsamling.

Hans Færd i Stænderfermiet 1842—46 er en Gjentagelse af hans Færd i Pressen. Den foregik bag lukkede Døre og kom først langt om længe gennem den tarvelige og lidelige Stændertribune til Folkets Kundskab. Den skal altsaa ikke opholde os. At den ikke var aldeles forgæves, følger af sig selv, skjøndt det er vist, at Regjeringen var meget tungbør; at den altid var aaben, ærlig, varm og frimodig, behøver neppe at bemærkes; at den stundom (f. Ex. 1842, i Sagen om de saakaldte „preussiske“ Stændercomiteer) viste en vel vidt breven nobel Tendens til at concedere saa vidt og saa meget, som det kun nogenlunde var muligt, for gennem Concessionen at tvinge sin Modstander til en lignende Eftergiveness (hvad dog aldrig lykkedes), behøve vi heller ikke at skjule; thi saa Stændernavne staae hæderligere end L's.

Han havde tidligere gjort en Rejse i Norge. I Novb. 1842 reiste han til Paris, hvor han tilbragte Vinteren med at studere Frankrigs Historie, og gik saa over Rom og Neapel til Sicilien, hvorfra han i Aug. 1843 hjemvendte over Schweiz og Tydskland. Endelig fik han nu Tilladelse til at aflægge Prøve som Højesteretsadvocat, og d. 17. Apr. 1844 modtog han sin Bestalling. Næste Aar (1845) gjorde han en Rejse til England og 1847 en ny Rejse til Italien, paa hvilken han imidlertid skjønt sig hjem ved Efterretningen om Christian VIII's Død.

Det var L., som i Casinoet d. 20. Marts 1848 i et frimodigt og veltalende Foredrag, idelig afbrudt af levende Bifaldsraab, formede og motiverede de Beslutninger, som Forsamlingen dernæst vedtog: at en „slesvigsholsteinsk“ Forsamling er en Opgivelse af den danske Kronens Ret over Slesvig, som det danske Folk aldrig kan taale, og hvortil Kongen er uberettiget; at det danske Folk tilsiger Kongen sin ubegrænsede Tilstand til det dansk-slesvigste Riges Opretholdelse; at Danmark-Slesvigs fortsatte Forbindelse sikkes ved en fælles Rigsforfatning, bygget paa en folkelig Valglov; at Slesvigs provinsielle Selvstændighed betrygges ved tilsvarende provinsielle Indretninger; at Danmarks Vælfærd fordrer, at Kongen uopholdelig omgiver Thronen med Mand, der kunne give Regjeringen Kraft og indgyde Folket Tillid. — Det var paa dette Program, at Martsministeriet dannevedes d. 24. Marts 1848, og i dette blev L. Minister uden Portefeuille. Samme Dag udbrode Oprøret, og L. gik strax i et diplomatisk Grinde over Berlin til London: han skulde opfordre England til at mindes, at det siden 1720 var den ene af Garanterne for Slesvigs bestandige Gjenforening med det øvrige Danmark, og derfor paaalde dets Hjælp til at lue Oprøret og de tydske Erobringingsforsøg. England vilde faalidt som de andre Garanter mindes sin Forpligtelse; men ligesom L. selv benyttede den engelske Presse, saaledes bidrog han betydelig til igjennem den at vinde det engelske Folk for vor Sag. Efter sin Hjemkomst var han Regjeringens Commissionsair i Nørrejylland, og dernæst deeltog han i det Grundlovsarbejde, som skulde forelægges Rigsforsamlingen. Man pleier at tillægge Monrad den væsentligste Deel i Grundloven og L. i Valgloven, og det vistnok med Rette; som vi allerede have paavist, er L's Mand idetmindste indtegnet i Valgloven. — Rigsforsamlingen sammtraadte d. 23. Octb., men som ved et Trykkeslag blev Martsministeriet pludselig berøvet baade Kongens og Rigsforsamlingens Tillid og allerede d. 15. Novb. havde det ophørt at være. Tre Uger senere var L. Amtmand i Weile.

Den Dygtighed, Frisindethed og utrættelige Ridskærhed, hvormed han nu i elleve Aar har bestyret dette sit Amt, kunne vi ikke her skildre, skjønt den i en ualmindelig Grad har erhvervet ham Amtets Agtelse og Tillid. Vi maae nøies med et Par ganske enkle Træk.

Som Højesteretsadvokat havde han ægtet Marie Fugsgaard, ved hvem han hang med en reen og varm Sjæls hele Underlighed. Med hende havde han to Børn. Hun laae med disse i Kjøbenhavn for at gjenvinde sin tabte Helbred, men den 23de April 1849 fik han Efterretning om, at den ene af Døttrene var død. Neppe havde han modtaget denne Efterretning, før han hørte, at vore Tropper vare trængte tilbage fra Kolbing, og at Tydskerne havde skudt det gamle By i Brand. Han var dens Amtmand, og uden at betænke sig ilede han hid, deels for at holde Orden, deels for at bidrage sit til at lindre Nøden. Han opfyldte sin Pligt, opfyldte den paa en loyal og ridderlig Maade; men hvarfor Oprørerne eller Preusskerne saae den krændende Bys øverste civile Embedsmand i ham: imod Krigsbrug og Folkeret toge de ham troløst til Fange og slæbte ham først til Gottorp, siden til Altona, hvor han sad i et affvæltigt fængsel, plaget af Utøi og ofte udfat for den høiere og lavere Pøbels raa Forhaanelser, ja endog physiske Mishandlinger. Regjeringens og hans Benneres Bestræbelse for hans Frigivelse vare lige frugtesløse, thi Oprørsregjeringen vilde hverken lytte til den engelske Ministers Foreskilling eller til den tydske Centralmagts Bud. Endelig, henimod Slutningen af Juni, fik han dog Til-